

Hule ege i Halsted Klosters Dyrehave og Torrigkagens ranke unganske bøge

Af
skovtaksator Børge H. Larsen
Lindum Skovridergard, Tjele.

110 skovhistorisk interesserede fra hele landet samledes under den gamle magnolie ved Halsted Klosters kirke til Skovhistorisk Selskabs forårstur til Vest-Lolland, den 1. maj 1993.

Forstkandidat Kirsten Olesen. Selskabets formand bod velkommen til de mange medlemmer og takkede godsejer Mogens greve Krag-Juel-Vind-Frijs og pens. skovfoged Oluf Henriksen for de mange forberedelser. man havde gjort til besøget.

Greven bod velkommen og fortalte om Halsted Kloster, der bl.a. har været ejet af Erik Plovpenning's datter Jutta.

Senere var det benediktinerkloster til reformationen og fra 1536 til 1718 under kronen. Efter 1718 nageskiftede kongen med baron Jens Juel-Vind, og godset fik navnet Juellinge, som det hed indtil 1921, hvor man tog det gamle navn tilbage

Mod Halsted Klosters smukke hvide hovedbygning

Derpå besøgte man den smukke kirke, der går tilbage til klostertiden.

Fra kirken og den gamle røde og den nye hvide hovedbygning drog man ud i Halsted Dyrehave, der tidligere kaldtes "Munkelunden". Hvor længe her har været skov, ved man ikke, men lokalhistorikeren T. Rhode skriver, at "østen for Klosteret havde "Klosterfolket" deres promenade i en fornuftig, liden lund".

Gennem de ærværdige kastaniealeer

I de gamle træers svale skygge begav det store selskab sig ud gennem kastaniealleen, der er fra 1739. Inde under de

ærværdige træer kunne man glæde sig over synet af de mange blomstrende vilde tulipaner.

Et stykke ude har alleen et knæk, og her deler alleen sig vifteformet i tre alleer. Ude ved markskellet står der endnu 5-6 linde tilbage. Alleen tilhøjre ender oppe ved en kæmpehøj, Rævebakken. Vi kommer ind i et stykke med 300-400-årige ege, - alle hule -, som får lov at stå til deres dages ende.

Vi møder her Halsted Klosters største eg, der vel er omkring 500 år. Bagved står der en "lille" eg, der nok er lige så gammel, men som har været trykket af det "store, gamle bæst", som skovfoged Henriksen så malerisk siger det.

"Det store, gamle bæst", Halsted Klosters ældste eg i Dyrehaven

Videre frem til en ca. 1 hektar stor rhododendronbeplantning, hvor der findes en begravelsesplads for nogle slægtled af familien Krag-Juel-Vind-Frijs. Disse rhododendron bliver skåret ned hvert 25. år, da de ellers går meget tilbage i blomstringen. Oprindeligt lå begravelsen i en bøgebevoksning, hvoraf de sidste gik til i stormen 1967; de var da ca. 300 år. Jerngitteret, der har været her, var rustet op i 1967.

Minder om C.D.F. Reventlow

Vi når frem til jagthytten, oprindeligt et gl. foderhus fra dyrchavens tid. Hytten er måske helt fra 1739.

Gamle rhododendron og bagved de tre gamle ege, hvoraf de to er et par "koste", mens den 3. til venstre i billedet er uden vanris.

Tilbage står her endnu 3 pragtfulde ege, der oprindeligt har været omgivet af de 300-årige bøge. Betragt hver eg godt, adviserer skovfoged Henriksen. De to er blevet til "koste", d.v.s. de er fyldt med vanris, mens den 3. ikke har et eneste vanris. Disse 3 ege har været lige meget beskyttet, og alligevel har de opført sig så forskelligt.

Dette giver stof til eftertanke med henblik på udvælgelsen af frotræer, da man i skovbruget ønsker ege uden vanris.

Efter denne idyliske vandring kørte selskabet til Reventlow-parken.

På vejen til Pederstrup, den kendte statsmand C.D.F. Reventlow residens, passerer vi Halsted Klosters ældste skovridergård, der stammer fra 1822.

Spredt ude på marken står der gamle ege, med hvilke Reventlow gjorde sine første forsøg for at finde ud af, hvordan skoven bør tyndes.

På højre hånd har vi lidt efter skoven Ludvigshave, som skal være anlagt af Reventlow.

Frokosten, meget lækker og veltillavet, bliver indtaget i Reventlowparkens restaurant. Under spisningen modtog skovfoged Henriksen en særlig gave fra de jyske "skovhold" som tak for en dejlig dag, samt for de andre dejlige ekskursioner som Henriksen har ført skovholdene rundt på.

Efter frokosten kørte man over Bonnet og Mageltving, forbi Birket kirke, hvor man lagde mærke til klokkestabelen, der formentlig er fra omkring 1350. Egetømmeret er sandsynligvis det oprindelige, altså ca. 650 år.

Fra Birket kørtes ad små hyggelige veje til Smålandshavet, over de såkaldte "lollandske Alper". Kort før Smålandshavet så man Ravnsborg slotsruin, der var en meget stærk fæstning, den er formentlig bygget af den holstenske greve Johan den Milde.

Vi er nu nået ud til Torrig skov, en af de 22 forskellige skove, der hører til Halsted Kloster skovdistrikt.

Om den ordnede skovdrift

Her er det på sin plads med en oversigt over skovdistriktets historie.

Skovhistorisk Selskabs ekskursion går gennem den stilfulde port ind i kastaniealleen fra 1739.

Regulært skovbrug startede på Halsted Kloster skov ca. 1822 med skovridder Niels Hansen (1792-1872). Skovene synes da at have bestået af tyndt bevokset egeskov med hassellunde, altså gærdselsskov.

I de følgende 50 år blev en stor del af skoven afvandet ved groftoggravning og derefter forynget med bog.

I 1873 beskrives tilstanden som tilfredsstillende for skove, som i længere tid har været behandlet som fredskov.

De fra bondergårdene inddragne arealer lader endnu meget tilbage at ønske.

I 1872 efterfulgtes Niels Hansen som skovridder af J. Wedderkopp, der var søn af "Hollænderen" (der stod for mejeridriften) på Halsted Kloster og født 1849.

Wedderkopp havde været assistent hos N. Hansen. Om de to herres uddannelse melder historien intet om. Man må dog formode, at de i hvert fald har fået praktisk og tildels også teoretisk uddannelse hos ældre skovridere.

I 1873-74 blev den første driftplan lavet af forstkandidat Carl A. Hansen, (søn af skovridder Niels Hansen) sammen med Wedderkopp. I planen blev omdriftsalderen sat til 35 år for rødgran, 65 år for ædelgran og 100 år for løvtræ.

I årene 1880-90 foryngedes betydelige arealer med ungarnsk bog. Fra 1870-1900 indgroftedes og anlagdes vejene i skoven.

I 1908 blev en ny driftplan lavet af forstkand. E. Mourier, med forstk. C. Poulsen som assistent. Skovens samlede areal var dengang 1.144 tdr. land + Dyrchavens 102 tdr. land. Torrig skov, distriktets største skov, er på 420 tdr. land.

I 1917 afløste skovridder A. Quist Wedderkopp. Quist havde været assistent siden 1910. I 1926 blev Alfred Brandt skovridder, efter at have været assistent fra 1920.

I 1958 afløstes Brandt af Richard Hansen, der havde været assistent hos Brandt. 1960-61 var skovridder Morten Skude konstitueret skovridder, og i 1961 tiltrådte Ole Marth-Olsen

som skovridder indtil 1975 og fortsatte som tilsynsførende indtil 1983. Fra 1983 til 1990 var skovridder Søren Boas deltidsansat.

Skovens tilstand betegnes i driftplanen fra 1957 som et fint resultat af de 4 første skovrideres indsats. Desværre blev meget slået i stykker ved stormene i 1967, men "Torrigkagen" overlevede, så vi endnu i dag kan nyde den indsats, der blev præsteret fra 1822 og til vore dage.

Skovfogederne i Torrig skov har været en mulat ved navn Nygaard fra 1837 til 1875. 1875-1897 Kristian Jørgensen. 1897-1901 var det N.P. Jørgensen, der fra 1901 var skytte på Halsted Kloster. Fra 1901 til 1935 Hans Søren Kranker, derefter 1935-1968 Holger Kranker. 1968-1969 Jens J. Kristensen, og endelig 1969-1984 Oluf Henriksen og siden 1983 Hans Bashøj skovfoged. -Skovfoged Holger Kranker var femte generation Kranker som skovfoged på Halsted Kloster, idet den første Anders Kranker kom til Løjet skov som skovfoged i 1768.

Ekskursionens utrættelige cicerone, skovfoged Oluf Henriksen, fortæller om skovdistriktets historie.

"Torrigkagens" pragtfulde bøgehaller

Og nu vandrede vi ind i "Torrigkagen". Navnet er benævnelsen for et samlet areal med bøg i alderen 96-103 år, frembragt dels ved selvsåning, dels ved rillesåning og plantning, på ialt 47 ha.

Meget af denne skov skal være forynget med ungarnsk bøg.

Men hvor i Ungarn er de fra? eller er det blot bøg fra det gamle Østrig-Ungarn, og så kan det meget vel være fra Karpatherne? I 1978, i en alder af 86 år var højden 33 meter.

I 1981 havde man et voldsomt angreb af bøgenonnen, men ingen træer gik ud.

Efter den skønne og interessante vandring trakterede skovdistriktet på en forfriskning.

Til slut udtalte Kirsten Olesen: "Mange tak til skovfoged Henriksen og grev Krag-Juel-Vind-Frijs. Vi har haft en dejlig dag, vi har nydt det hele. Vi vil huske kirken, den

gamle dyrehave, den smukke turisttur og de dejlige bogeskov. -Husk også at se tilbage. "Der ligger en skat i fortidens minder".

I "Torrigkagens" bøgehaller.

Greven svarede: "Tak for presangen. Jeg har ikke haft så meget med arrangementet at gøre; det har skovfoged Henriksen klareret. Jeg har gode erindringer om Skovhistorisk Selskabs besøg på Bøtogaard i 1985. -og vil nu selv være medlem".

Kirsten Olesen slutter dagen af med hjertelig tak til grev Krag-Juel-Vind-Frijs og skovfoged Henriksen.

Som en fin afslutning blæste Nis, ekskursionens yngste mandlige deltager "Jagt forbi", og smukt lod jagthornets toner under de nysudsprungne bøger, og tonerne varsler om at nye og unge kræfter er på vej frem i det ærværdige Skovhistorisk Selskab.

